

Täysistunto

Keskiviikko 26.10.2022 klo 14.00—18.33

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren 4 luvun 48 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Henriksson.

Keskustelu

14.28 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti ulosottokaaren suojaosuutta koskevaa säännöstöä. Suojaosuutta korottamalla lisättäisiin velallisten käyttöön jäävien tulojen määrää ja tuettaisiin siten heidän ostovoimaansa poikkeuksellisessa taloudellisessa tilanteessa. Kyseessä olisi vuoden 2023 ajan kestävä kokeilu, josta saataisiin konkreettista tietoa suojaosuuden korotuksen vaikutuksista.

Regeringen föreslår alltså att det skyddade beloppet vid utsökning temporärt höjs till samma nivå som garantipensionen nästa år. Genom höjningen av det skyddade beloppet ökas beloppet av de inkomster som gäldenären får behålla. På det här sättet stöder vi gäldenärernas köpkraft i den här ekonomiska situationen där vi nu befinner oss. Den här temporära ändringen i utsökningsbalken ger också konkret information om hur försöket påverkar indrivningsresultatet, behandlingstiden samt gäldenärernas och borgenärernas ställning i övrigt.

Arvoisa puhemies! Suojaosuuden määrä olisi ehdotetun väliaikaisen lain mukaan velallisen itsensä osalta 29,52 euroa päivässä ja velallisen elatuksen varassa olevan puolison, oman lapsen ja puolison lapsen osalta 8,34 euroa päivässä. Suojaosuus velallisella, jolla ei ole elatuksen varassa olevia henkilöitä, olisi siten 885,60 euroa kuukaudessa. Määrä vastaa tämänhetkistä takuueläkkeen tasoa. Ehdotetun väliaikaisen lain mukaan suojaosuuden määrä tarkistettaisiin vielä oikeusministeriön asetuksella vuoden 2023 alusta lukien. Tarkistamiseen sovellettaisiin kansaneläkeindeksistä annettua lakia.

Ylivelkaantumisen torjuminen on hallitukselle erittäin tärkeä prioriteetti. Ulosottokaaren muutostarpeita on selvitetty hallituskaudella valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

minnan hankkeessa. Syyskuussa hallitus antoi eduskunnalle ulosottokaaren muuttamista koskevan esityksen, jossa ehdotetaan, että velalliselle annettavia vapaakuukausia lisätään. Nyt esitettävä väliaikainen suojaosuuden korottaminen helpottaa velallisten asemaa poikkeuksellisessa taloustilanteessa, jossa inflaatio on korkea ja kuluttajahinnat nousevat.

Työ ulosmittausjärjestelmän parantamiseksi jatkuu oikeusministeriössä annettujen esitysten jälkeenkin. Käynnissä on hanke, jossa selvitetään ulosmittauksen laskentasääntöjen ja sosiaaliturvaetuksien yhteensovittamista. Selvityksellä luodaan tietopohjaa myöhemmin käynnistettävälle ulosmittausjärjestelmän laajemmalle uudistamiselle.

Nyt käsiteltävän lain ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2023 ja olemaan voimassa koko ensi vuoden ajan, elikkä 31.12.23 saakka. — Kiitoksia, tack.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

14.31 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on siis nostaa ulosoton suojaosuus takuueläkkeen tasolle ensi vuoden ajaksi. Onkin todellakin tärkeää ja ajankohtaista tarkastella keinoja, joilla kuluttajien maksukyky turvataan. Jo pelkästään ruoan hinnannousu aiheuttaa toimeentulovaikeuksia monille pienituloisille kotitalouksille, ja bensiinin ja sähkön korkea hinta sekä asuntolainojen koronnousu voivat johtaa velkaantumiseen ja maksukyvyttömyyteen, ja jotta estetään pitkäaikaiset negatiiviset vaikutukset yksittäisiin kuluttajiin ja kotitalouksiin, on todellakin tarpeen tehdä monia toimia sen välttämiseksi. Tänäpäin, tämän iltapäivän istunnon aikana, käsittelemme useampiakin näitä toimia.

Myös ulosotossa olevien kuluttajien maksukykyä on turvattava. Suojaosuuden nostamisella saadaan siis kasvatettua velalliselle käteen jäävää rahaosuutta, ja suurempaa käyttövaraa voidaan hyödyntää kasvaneisiin asumismenoihin ja kuluttajahintoihin. Tämä suojaosuuden korotus on prosentuaalisesti varsin suuri mutta tarkoitettu tilapäiseksi. Ja totean vielä, että tämä on myös aika merkittävä muutos, nimittäin arvio tämän ehdotetun väliaikaisen lain yhteenlasketuista vaikutuksista perimistulokseen on 76 miljoonaa euroa vuodessa.

Hallituksen esityksessä olevan taulukon mukaan määräaikaisesta suojaosuuden nostosta hyötyvät pienituloisimmat velalliset, joihin helpotukset onkin tarpeen kohdistaa. Ulosmittauksen osuus pienenee myös niillä, joiden nettotulo on 3 000—6 000 euroa, mutta keskituloisille, 2 000—3 000 nettona ansaitseville muutos ei kuitenkaan taulukon mukaan tuo helpotusta. Ottaen huomioon, että tällä hetkellä kaikki elämisen ja asumisen kustannukset ovat nousussa, olisi tarpeen varmistaa, että huojennus kohdistuisi kaikkiin ulosottovelallisiin yhdenmukaisesti.

Tässä esityksessä on varsin kattavasti pohdittu muutosehdotuksesta aiheutuvia taloudellisia seurauksia sekä velallisille että velkojille. Muutokset eivät itse asiassa velallisillekaan ole itsestäänselvästi edullisia, vaikka tilapäisesti käyttöön jäävien varojen määrä kasvaakin. Nimittäin pidentyvät velkojen maksuajat yhdistettynä mahdollisesti nopeasti ja paljon kasvaviin korkoihin voivat pahentaa myöhempiä vuosina velallisten maksuvaikeuksia. Mutta ehdotettu muutos toiminee tilapäisenä ja nopeana apuna syntyneeseen talousahdinkoon, jonka kehitystä on vielä vaikea arvioida. Toisaalta on mahdollista sekin, että nousevat hinnat ja korot ovat pidempiaikainen ongelma. Siksi tulisi mielestäni pohtia sitäkin, pitäisikö tämä ulosoton suojaosuuden taso säätää sellaiseksi, ettei sitä tarvitsisi erilaisin tilapäisratkaisuin muuttaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

Harkittaessa suojaosuuden oikeaa tasoa on toki huomioitava myös velkojen oikeudet. Ulosotto ei saa muodostua niin velallisyystavalliseksi, että velkojen saatavien perintä kohtuuttomasti vaikeutuu, ja täytyy muistaa, että velkojissakin on hyvin monenlaisessa taloudellisessa tilanteessa eläviä ihmisiä ja yrityksiä. Lisäksi tässä esityksessä todetulla tavalla on huomioitava, että todellakin näitä velkoja on monenlaisia tahoja, ja esityksessä on myös pohdittu sitä, että tämän tilapäisen muutoksen ei katsota olevan velkojen kannalta kuitenkaan kohtuuton.

No, saatavien kertymien tasoa ja kertymien pienenemisen kerrannaisvaikutuksia luoton myöntämiseen, vuokramarkkinoihin ja työllisyyteen on syytä seurata tarkasti. Olisikin tärkeää, että näistä lainmuutoksen vaikutuksista tehtäisiin perusteellinen vertaileva analyysi, jota sitten voitaisiin käyttää, kun myöhemmin lainsäädännön pohjaksi kerätään tutkittua tietoa suojaosuuden oikeasta tasosta ja muista velallisten asemaa helpottavista toimista.

Tulee myös huomioida, että lapset, jotka kasvavat pienituloisissa ja taloudellisista haasteista kärsivissä perheissä, kärsivät usein pitkittyneistä ongelmista, ja perheiden tukeminen lapsen oikeuksien näkökulmasta on erityisen merkityksellistä haastavissa elämäntilanteissa. Joissain lausunnoissa oli myös ehdotettu tarkasteltavaksi velallisen elatuksen varassa olevan oman lapsen ja puolison lapsen osalta laskettavan suojaosuuden nostoa samanaikaisesti tämän velallisen suojaosuuden kanssa.

Sitten vielä, puhemies, lopuksi: Kiinnitin huomiota siihen, että Suomen Ulosottoylikastajat ja -tarkastajat kehotti tämän ehdotetun lakiehdotuksen sijasta miettimään vaihtoehtoisia tapoja. He ehdottivat ulosmittaussäännösten muuttamista niin, että tässä tulorajauulosmittauksessa suojaosuuden ylittävistä nettopalkan osasta ulosmitattaisiin nykyisen kahden kolmasosan sijasta puolet eli yksi kahdesosa. Jäin itse miettimään tätä, ja toivoisin, että ministeri kommentoisi, mitä mieltä te tästä olette. Nimittäin kyllähän tällainen muutos lisäisi myös kannusteita työn vastaanottamiseen ja työn tekemiseen, eikä sitten aiheuttaisi samalla tavalla näiden velkarästien siirtymistä tulevaisuuteen, kuten tämä ehdotus aiheuttaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Annan mahdollisuuden vastauspuheenvuoroille, mikäli niitä halutaan käyttää. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Edustaja Meri.

14.39 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Äskeisessä puheenvuorossa tuli hyvin kyllä esille tämän esityksen yksi haaste, ja se on, että se ei osu keskituloiisiin. Ja oikeastaan kysyisin ministeriltä: miten tähän on suhtauduttu ministeriössä? Tämä on lakivaliokunnassa ennakkokäsittelyssä, joten en voi siitä kommentoida.

Toinen kysymys, mistä haluaisin kysyä ministeriltä, on se, että tulee tämä kokonaisuudistus ulosottokaaresta. Se on erittäin hyvä asia, koska olette tuoneet myös hyviä esityksiä. Tämä on hyvä esitys, vaikka siinä on tämä keskituloisia koskeva ongelma. Katsotaan, mitä sille voidaan tehdä lakivaliokunnassa, mutta jos teillä olisi ideoita. Ja toinen on tämä vapaakuukausia koskeva esitys, joka on myös lakivaliokunnassa. Mutta miten tämä yhteisvaikutus ja uudet keinot? Olen itse esimerkiksi esittänyt sitä, että ensin pääoma lyhenisi ja sitten vasta korot, jotta pääsisi joskus pois siitä niin sanotusta velkavankeudesta. Mitä siitä ajattelette, ja otetaanko tämä huomioon siinä kokonaisuudistusselvityksessä? — Kiitos oi-kein paljon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Werning.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

14.40 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä jälleen tästä erittäin hyvästä esityksestä, minkä esittelitte juuri täällä salissa, ja sama huoli oikeastaan minullakin on näitten keskituloisten ihmisten osalta, että vaikka nyt tämä uudistus ei kosketa näitä keskituloisia, niin millä tavalla sitten voitaisiin tehdä tästä ulosmittausjärjestelmästä tasapuolisempi, että se huomioisi kaikki nämä tuloluokat yhtä lailla.

Ja toinen asia, mitä toivon, on, että sitten kun tätä ulosottokaaren kokonaisuudistusta tehdään, että millä tavalla pystytään myös alueelliset erot huomioimaan, että siellä ulosotolaitoksissa nämä ulosottoviranomaiset työskentelisivät tasapuolisesti kaikkialla Suomessa. Jatkuvasti tulee yhteydenottoja kansalaisilta sieltä, missä koetaan alueellista epätasa-arvoa ja epäkohtia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

14.41 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan alkuunsa kiitetään ministeriä taas oivallisesta ja hyvästä esityksen tänne tuomisesta, koska kyllä tässä hetkessä nyt tarvitaan niitä välineitä. Ja tämä on ollut kyllä vasemmistoliiton pitkäaikainen tavoite, että me pystymme tähän tasoon pääsemään, eli takuueläke olisi se taso kaikkiaan, mistä puhutaan. Mutta on myös todettava — kuten täällä edustaja Meri totesi — että me tarvitsemme jotain muutakin, kun sitten tehdään kokonaisuudistusta. Ja yksi on juuri — ainakin henkilökohtaisesti — myös se, että pääomaa lyhennettäisiin ja me pystyttäisiin jotenkin tekemään korkorajausta siihen, paljonko korkoja sitten kehittyy. Mutta kaiken kaikkiaan asia menee eteenpäin.

Kysyisin ministeriltä: Minkälaisia selvitystyökaluja meillä on jo valmisteilla, jotta vuoden aikana todella voimme saada kaiken irti tästä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Strand.

14.42 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Här är alltså avsikten att höja det skyddade beloppet vid utsökning till samma nivå som garantipensionen. Här har varit många goda talturer — hyviä puheenvuoroja.

Tässä ehkä, kun kausi on menossa loppuaan kohden, on syytä todeta, että kyllä tämä hallitus on saanut paljon eteenpäin niitä asioita, joita olemme täällä vuosikausia yhdessä ajaneet yli puoluerajojen, ja siitä voi hyvin kiittää, hyvästä yhteistyöstä. Muun muassa tämä maksuhäiriöjärjestelmän uudistaminen, mikä myös on osa tätä kokonaisuutta, lähti nyt liikkeelle, ja paljon on varmaan muutakin putkessa.

Här kan man nog bra tacka och konstatera att den här regeringen faktiskt förde fram många av de saker som man har pratat om i åratal.

Joten siitä kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko.

14.43 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toki myös perussuomalaiset kiittää hallitusta tästä esityksestä, että olette ottaneet meidänkin viestiä vastaan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

nimittäin tämä esitys löytyy meidän viime vuoden vaihtoehtobudjetista. Toki me toivoimme sitä, että tästä tulisi pysyvä, mutta tämä on askel oikeaan suuntaan, kuten myös aikaisemmin hallitus on ottanut neuvoista vaarin — tämän vuoden alustako taisi tulla voimaan se, että maksuhäiriömerkintä poistuu hyvin nopeasti sen jälkeen, kun velat on maksettu, eikä tarvitse enää vuosia kituutella sen asian kanssa. Tämäkin on erittäin hyvä askel oikeaan suuntaan.

Mutta kuten täällä on puheenvuoroja kuultu, niin tarvitaan kokonaisuudistus, jossa otettaisiin paremmin huomioon myös ne vähän enemmän tienaavat henkilöt, jotka ovat ulosotossa, että heidän tulotasonsa nousisi, ja sitten myös tämä, ettei velkojen perinnän yhteydessä lyhennetä velkoja ensin ainoastaan korkojen osalta. Perussuomalaiset esitti myös tässä omassa esityksessään viime vuonna, että vähintään puolet siitä lyhennyksestä pitäisi kohdistua pääomaan, koska tällä hetkellä perintäyhtiöt voivat käyttää sen kokonaisuudessaan korkoon ja pääoma ei vähene. Tällainen koronkiskonta pitää saada Suomessa loppumaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

14.44 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös kokoomuksen puolelta kiitokset tästä esityksestä hallitukselle, ja oikeastaan koko vaalikauden tässä on tehty hyvää yhteistyötä näissä asioissa yli hallitus—oppositio-rajojen kaikkien puolueiden kesken, kuten tässä maksuhäiriömerkintäkysymyksessäkin, jossa vihdoinkin päästiin eteenpäin. Tämä suojaosan korotus oli myös mukana kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa viime vuonna, ja siinä on myös sellainen näkökulma, mielestäni hyvin keskeinen, että kun me olemme nyt työvoimapulassa, niin tämä kuitenkin tuo myös lisää kannusteita sitten ottaa niitä töitä vastaan — ja nimenomaan niitä verokirjalla tehtäviä töitä, koska tässä on se riski, että jos tästä ei juuri mitään itselle jää, niin sitten helposti hakeudutaan harmaan talouden piiriin, ja se ei tietenkään ole sitten koko yhteiskunnan edun mukaista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

14.45 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulosottokaaren muuttaminen suojaosuuden korottamiseksi on hallitukselta oikeansuuntainen liike, ja myös perussuomalaiset kiittävät ministeriä tästä asiasta. Mutta keskituloisiin tämä ei nyt oikein kohdistu, ja se on tietysti puute. Suojaosuuden nostoon olen myös tehnyt itse lakialoitteen, joka oli vähän suurempi, tarkoituksella vähän korkeampi. Kysyisinkin ministeriltä, onko teidän mielestänne näihin elinkustannuksiin, mitä tällä hetkellä on, riittävä tämä suojaosuuden nosto.

Maksuhäiriömerkintä poistuu kuukauden sisällä, jos ihminen on maksanut kaiken, ja se on hieno asia, mutta kysymys kuuluu, koska se tulee vihdoinkin ja viimein sitten voimaan. Tuleeko se jo ensi vuoden alussa, niin kuin olen uumoillut? Myös ulosottomiesten provikkapalkka on käsitykseni mukaan poistunut, kiinteä palkka tullut tilalle. Tästä on paljon tullut puhuttua täällä salissa, ja nyt kysynkin, miksi siitä ei ole ilmoitettu sen enempää ja pitääkö se nyt paikkansa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Reijonen, ja sen jälkeen ministeri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

14.47 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt käsitellään tätä lain muuttamista ulosottokaaren osalta, ja on tullut itsellenikin kysymyksiä aikaisemminkin ulosottoon ja omaishoidon tukeen liittyen. Lähinnä kysyisin myös sitä, miten tässä on huomioitu ja huomioidaan jatkossa kenties paremmin tämä, minkälaiseen välikäteen ja osaan joutuvat sitten henkilö ja perheet, jos on ulosotto käynnissä ja kuitenkin ollaan omaishoitajia ja omaishoidon tuki on siinä myös kyseessä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri.

14.47 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustajille rakentavista puheenvuoroista.

Tämähän on kokeilu, ja katson, että on erittäin tärkeää, että me tehdään nyt tällainen kokeilu, josta saamme paljon tietoa sitten siitä, miten se kokonaisuudistus kannattaa tehdä.

Tässä on puheenvuoroissa esitetty, että nämä maksusuoritukset kohdennettaisiin ensin pääomaan eikä korkoon. No, siis tämä kohdennusjärjestys, mikä meillä nyt on, vastaa kauppakaaren säännöstä, eikä oikeusministeriössä katsota perustelluksi, että ulosotossa sovellettaisiin erilaisia säännöksiä kuin maksettaessa velkaa vapaaehtoisesti. Ulosottohan perustuu aina kyseistä vastuuta koskevaan sääntelyyn ja sopimukseen, ja tietysti yleisen maksumoraalin kannalta olisi haitallista, jos olisi velalliselle edullisempaa päästää se maksu ulosottoon kuin että hän suorittaisi sen normaalilla tavalla — tämän varmasti kaikki ymmärtävät. Elikkä pääoman asettaminen etusijalle johtaisi myös siihen, että viivästyskorko menettäisi merkityksensä tuoreidenkin velkojen perinnässä, ja tämä on se syy, miksi tätä muutosta ei haluta tehdä.

Äärimmäisen tärkeää on se, että nyt kun lähdetään myös tätä kokonaisuudistusta tekemään, niin katsotaan juuri nämä loukut, mitkä meillä tänä päivänä on, niin että saadaan paremmin yhteensovitettua se, että kun henkilö saa erilaisia sosiaalietuuksia, niin hän ei samalla sitten joudu tilanteeseen, jossa se sosiaalietuus tavallaan menee sitten heti siihen ulosottoon. Sehän ei tässä saisi olla tarkoituksena, eikä niin saisi olla, mutta tämä on ongelma, mikä meillä nyt tänä päivänä on. Sen takia tämä laaja selvitystyö on käynnissä oikeusministeriössä, ja sen takia sitä halutaan tehdä huolellisesti, ja voidaan sanoa näin, että pysyvien ja laajojen muutosten tekeminen ulosottokaareen vaatii huolellista valmistelua. Ja juuri seuraavaa hallitusta varten, riippumatta siitä hallituspohjasta, se selvitystyö, mikä nyt tehdään oikeusministeriössä, tulee tarpeeseen, ja me yritetään tehdä siitä niin kattava selvitys kuin mahdollista, jotta me saadaan niin oikeudenmukainen järjestelmä kuin mahdollista.

Sitten näiden maksuhäiriömerkintöjen muutoksesta: Sehän astuu voimaan nyt 1.12. elikkä aika pian. Se on äärimmäisen suuri muutos ja äärimmäisen tärkeä muutos, jonka tämä eduskunta on kokonaisuudessaan hyväksynyt, ja myös muuten hallitushan on toiminut erittäin ahkerasti tällä saralla. Tänään meillä oli myös ministerityöryhmän kokous, jossa käytiin lävitse kaikki se, mitä ollaan tehty velkajärjestelyn puolella: ollaan tehty muutoksia, jotka tavallaan parantavat esimerkiksi yksinyrittäjän mahdollisuuksia päästä uuteen alkuun, ja positiivinen luottotietorekisteri on tulossa ja niin edelleen. Sitten muistutan kaikkia myös siitä, että kun puhuttiin keskituloisista, niin kaikkia suomalaisiahan hyödyttää myös sähkötuki, jota hallitus vuodenvaihteen jälkeen maksaa, jos kuluttajan sähkölasku nousee 400 tai 500 euron ylitse kuukausittain. Elikkä näillä toimenpiteillä myöskin helpotetaan sitä keskituloisten tilannetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Niikko.

14.51 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös nostaa ulosoton suojaisuus väliaikaisesti takuueläkkeen tasolle on hyvä ja kannatettava asia. Toki tästä täytyy antaa kiitos niille kaikille eduskuntaryhmille, kuten myös perussuomalaisille, jotka ovat vaihtoehtobudjeteissaan tämän nostaneet useasti esille, kuten perussuomalaiset tekivät viime vuonna. On hyvä, että hallitus kuuntelee myös oppositiota näissä asioissa.

Tämän lisäksi, kun hallitus nytten on myös tässä saamassa lain voimaan 1.12., kuten ministeri mainitsikin sen, että maksuhäiriömerkintä poistuu kuukauden kuluessa, kun velka on maksettu, tämä on erittäin tärkeä uudistus niille ulosotossa oleville henkilöille, jotka suorittavat velkansa ja aloittavat esimerkiksi työnteon kautta kartuttamaan uudelleen pesämunaa elämässä.

Ministerit, te varmasti tiedätte sen, että on hyvin paljon erilaisia tarinoita ihmisillä, jotka ovat ulosotossa. Kaikki ei suinkaan johdu siitä, että ihmiset elävät pikavippiunelmissaan ja tekevät tahallisesti velkaa elämällä tietoisesti yli varojen. Hyvin monen tarina on kuitenkin todella raadollinen ja toisenlainen kuin ihmiset monesti ymmärtävät. Usein siellä on taustalla sairautta, perhesuhteiden ongelmia, kuten avioeroja, ja siellä on työttömyyttä, ja sen lisäksi ihmisillä on joskus tilanne sellainen, ettei oikeasti saa töitä mistään, vaikka kuinka hakisi. Tällöin ihminen voi joutua velalliseksi ja ulosoton uhriksi — voisi näin sanoa, koska todellisuudessa monet heistä ovat uhreja. Se, että hallitus ei ole vielä halunnutkaan lähteä pohtimaan sitä asiaa, että ulosotossa tämän lyhennyksen tulisi lyhentää ennen kaikkea pääomaa eikä korkoja, ei ole mielestäni perusteltua.

Maininta siitä, että peruste johtuu tästä peruskauppakaaren mukaisesta mallista, että velalliselle ei saisi syntyä suhteetonta etua siitä perintätoimesta, jos hän vähentäisi ensin pääomia: Perussuomalaiset tämän vuoksi on varmasti tehnyt kohtuullisen esityksen viime vaihtoehtobudjetissaan. Me esitimme, että vähintään 50 prosenttia siitä perittävästä pääomasta kohdistuisi pääomaan ja 50 prosenttia sitten niihin korkoihin. Eikö tämä toisi kuitenkin lähemmäksi sitä oikeudenmukaisuutta myös velkojia kohtaan? Velkojat saisivat edelleen sitä viitekorkoansa vastaavaa tuloa, mutta eivät kohtuuttomia määriä. Me tiedämme näitä tarinoita kuultuamme, jokainen täällä istuva edustaja, että nämä pikavippiyritykset toimivat hyvin moraalittomalla tavalla, kun ne myyvät niitä velkojaan sen jälkeen eteenpäin näille perintäyhtiöille. Usein taustalla ovat myös samat omistajat jopa niissä perintäyhtiöissä kuin velan antaneessa yhtiössä, ja siitä velan myynnistä on tullut hyvää valuuttaa, vaikka ihmisellä olisivat luottotiedot menneet ja vaikka hän ei olisi töissä, koska kaikki velka kasvaa koron korkoa päälle. Tiedän useita henkilöitä, jotka ovat töissä ja heiltä menee suurin osa rahoista ulosottoon, ja syy, miksi he käyvät töissä, vaikka he sanovat, että saavat vähemmän rahaa käteen kuin saisivat, jos jäisivät sosiaaliturvan varaan, on mielestäni erittäin arvostettava: He sanovat, että he haluavat pysyä mukana tässä yhteiskunnassa. He pelkäävät, että he syrjäytyvät lopullisesti, jos he jäävät kotiin suremaan niitä valtavia velkojaan ja eivät käy töissä. On ihmisiä, jotka maksavat isoistakin tuloista suurimman osan perintäyhtiöille, ja ne menevät korkoon hyvin monessa tapauksessa, ja se on todella mielestäni epäoikeudenmukaista. Tiedän itsekin henkilökohtaisesti sellaisia ihmisiä, joilla on kansanedustajan tulot, ja he eivät saa velkaa lyhennettyä juuri millään tavalla, koska niitä korkoja on kertynyt niin paljon. Ja kun tällaisissa kohdissa, näissä isoissa kuvissa on ammatti-ihmisiä, jotka työtä haluavat tehdä, niin toivoisin, ministeri, että löytyisi jonnäköinen keino antaa heillekin myös oikeudenmukaisuutta siinä mielessä, että tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

koron korolla oleva pelailu ei johtaisi loppuelämän pituiseen velkavankeuteen. Toki voidaan sanoa, että voi hakea velkajärjestelyyn ja sitä kautta pyrkiä pääsemään kohtuullisuuteen, mutta ikävä kyllä, monet heistä eivät siihen pääse ja vielä suurempi osa ei kykene siihen prosessiin. Se prosessi on pitkä, se ei ole helppo, ja ne voimavarat eivät edes tukihenkilöiden toimesta usein johda yhtään mihinkään.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on toki hyvä myös olla kiitollinen siitä, että eduskunnassa on valmisteilla laki, joka mahdollistaisi nykyistä useamman lyhennysvapaakuukauden hyödyntämisen. Tätäkin odotamme, ministeri, ilolla, että velalliselle tulisi vapaa-kuukausien määrän nosto jopa neljään vuodessa. Tämä helpottaisi niissä tilanteissa, kun on todellinen tarve tehdä esimerkiksi välttämättömiä hankintoja tai sairauden johdosta maksuja maksaa kotitaloudessa.

Arvoisa puhemies! Kuten ministeri tänään mainitsi, toivon, että ensi hallituskaudella hallitusneuvotteluissa puolueet olisivat jo valmiita siihen, että tämä kokonaisuudistus tehtäisiin ensi vaalikauden aikana ja tällöin tätä kohtuullisuutta haettaisiin lisää. Ja tässä yhteydessä toivoisin, että hiukan lisää kiristettäisiin myös näitten pikavippiyhtiöiden liiketoimintaa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.58.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.13.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Said Ahmed poissa, edustaja Myllykoski poissa, edustaja Werning poissa, edustaja Wallinheimo poissa, edustaja Meri poissa. — Edustaja Mäenpää.

18.14 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puheenjohtaja! Tässä ulosottokaaren pykälää kun käsittelemme tänään aikaisemmin, siinä nousi esiin se kohtuuttomuus, jota eri edustajat täällä nostivat esiin, että nämä ulosottoon päätyvät ihmiset ovat hyvin usein velkaantuneet ensin joko pikavippien tai sitten näitten perintäyhtiöiden kautta ja hyvin usein näiden välinen yhteistyö on hyvin tiivistä, että se näyttää jopa suunnitelmalliselta. Tämän vuoksi tätä lakia pitäisi minun mielestäni muuttaa sillä tavalla, että nämä teollisuudenhaarat, nämä kaksi, eli perintäteollisuus ja pikavippiteollisuus, eivät pystyisi kohtuuttomasti venyttämään suomalaisia vähä- ja heikko-osaisia, jotka omaa taitamattomuuttaan saattavat itsensä korviaan myöten nesteeseen näillä pikavipeillä.

Minun mielestäni olisi ihan loogista, että näihin tehtäisiin pari muutosta, pari korjauskehdotusta. Yksi on sellainen, että jos oletetaan, että tämä perittävä summa on 100 euroa, niin mielestäni sen päälle tulevat kulut — perintäkulut, korkokulut — eivät saisi ylittää tätä 100:aa euroa. Silloin minun mielestäni tulisi näille alkuperäisille luotonantajille tai tavaranmyyjillekin vastuuta siitä, että he tietävät, että jos he jollekin myyvät velaksi tai antavat velkaa satasen, niin he eivät sillä kovin paljon pääse rikastumaan. On esimerkkejä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

muutaman kympin lasku on noussut useisiin satoihin euroihin, ja tämä on mielestäni väärin. Olen myös jeesannut yhtä kaveria, joka oli hyvin velkaantunut, ja tämä on toinen parannusehdotus: sinne ulosottolakiin merkattaisiin semmoinen tieto, että oikeasti vuosittain annettaisiin tälle ulosotossa olevalle velalliselle päivitetty tieto siitä, paljonko hänellä on ulosotossa velkaa. Tiedän kokemuksesta, että eräs kaveri, jota jeesasin, luuli, että hänellä on kymmeniätuhansia velkaa, ja mielestäni se aiheutti kaikenlaisia muunkinlaisia ongelmia, ja sitten lopuksi ilmeni, että hänen ulosottovelkansa olikin vain viisi prosenttia siitä, mitä hän luuli sen olevan. Mielestäni tällainen olisi hyvä, että velalliselle vuosittain kerrottaisiin, paljonko hänen velkansa on ollut esimerkiksi jokaisen vuoden viimeisenä päivänä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie poissa, edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Laakso.

18.17 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Vaikka äskeisessä asiakohdassa annoin vähän hallitukselle sapiskaa, niin tässä täytyy taas antaa kehuja, koska ulosoton suojaosuutta on tässä tilanteessa pakko nostaa, koska tilanne on se, että monella ei raha riitä enää kunolla ruokaankaan.

Edustaja Mäenpää otti hyvin esiin näitä ongelmajuttuja tässä, ja on itsekin pakko sen verran kompata aiheen vierestä, että on usein niin, että nuoret ajautuvat tällaisiin kierteisiin. Kun ulosottoon menee aivan liian paljon rahaa, niin totutaan siihen, että voidaan sitten elää esimerkiksi sosiaali- tai muilla tuilla, ja siinä kohtaa kun on sitten viidessä vuodessa opittu se elämäntapa, niin siitä on tullutkin oikeasti elämäntapa — tarkoittaa sitä, että siitä ei ole enää mielekästä lähteä.

Tosiaankin edustaja Mäenpää toi tämänkin asian esiin, että ei ole kovinkaan helppoa usein tietää... Se, mitä on ulosotossa, se on helppo, ja sen ulosottoviranomaiset lähettävätkin varmasti kerran vuodessa, mutta en tiedä, pitäisikö olla Suomessa joku erillinen velkarekisteri tai vastaava, mistä ihminen pystyisi tosiaan katsomaan, mikä se oma tilanne on näissä tilanteissa.

Tästä hallituksen esityksestä esitän kiitokset.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.